

## Fracassos escolars

*El text que ens plau de donar a conèixer a continuació és l'estudi que va servir de punt de partida en una de les sessions de treball de l'Escola de Pares.*

Sembla que una mestra de pàrvuls no és la persona més autoritzada per a parlar d'un tema que se centra bastant en els estudis de Batxillerat. Si vaig acceptar aquesta tasca va ésser pensant que moltes de les dificultats escolars tenen la seva arrel en estructures defectuoses adquirides pel noi a través de l'ensenyament primari, i possiblement, en la formació pre-escolar; perquè estic convençuda que un noi que fracassi en alguna assignatura d'un curs determinat de Batxillerat, generalment no suspèn per causa d'unes circumstàncies especials del curs que estudia, sinó que aquesta situació s'ha anat perfilant a través de tota la seva escolaritat de primària, i possiblement té els seus inicis en alguna falla de l'època pre-escolar. Hi ha nois que fracassen en un problema de matemàtica, no perquè no siguin capaços de superar la dificultat científica, matemàtica, sinó perquè no han resolt la dificultat de l'expressió escrita: és a dir, no han entès ni el que se'ls diu ni el que se'ls demana. Aquests nois s'han quedat en la part mecànica de la lectura, es a dir, que han après a transformar uns signes en sons orals, però no han adquirit la possibilitat d'interpretar el llenguatge escrit.

Com a detall curiós, tinc unes respostes donades per alumnes de revàlida de 4t que refermen aquest pensar: van ésser publicades per alguns periòdics, tretes d'un butlletí d'un Institut asturià. No sé la seva filiabilitat fins a quin punt arriba. El que em va caure a les mans venia titulat «Los alegres muchachos de la Reválida de 4.º».

Vegin-ne alguns exemples:

Un diu: «Los animales polares son la Osa Mayor y la Osa Menor».

Un altre: «En Holanda, de cada cuatro habitantes, uno es vaca».

«El gato es un animal mamífero de cuatro patas: las de *alante* sirven para correr, y las de *atrás* para frenar». No sé quin llibre de text haurà estudiat, però sí que es veu clar que no es perd el programa de dibuixos de la Tele.

Tot això, que sembla el joc dels disbarats, ens fa pensar en l'enorme confusionisme que s'origina en les mentalitats dels nois, motivat per causes que ens cal conèixer per a poder-hi posar remei.

Mirant el problema des dels seus fonaments,

veiem que el procés educatiu és dinàmic, viu. No obstant, en moltes ocasions aquest procés s'atura: què passa? Sobre cada subjecte actuen molts factors que interfereixen el desenvolupament educatiu i limiten la capacitat de l'alumne. Hi ha uns factors que es refereixen al mateix escolar, i podem reduir-los a les seves deficiències fisiològiques o psicològiques. Uns altres són els que actuen des de fora i dificulten l'activitat del noi: hi tenim com a més importants els familiars i els pedagògics. Aturem-nos-hi una mica.

L'element central i que més ens interessa conèixer és el noi mateix, amb el seu conjunt de possibilitats o limitacions. Tots els pares, i també els mestres, voldríem que els nostres nois fossin els més brillants, d'intel·ligències més obertes, amb facilitat d'expressió, etc. etc. La prosaica realitat ens porta a haver-nos de conformar amb acceptables mitjanes, quan no amb lamentables nul·litats que naveguen a remolc de la classe durant tota la vida escolar.

Seria bo de conèixer la intel·ligència del noi, el seu coeficient intel·lectual, que ens donaria la mesura del que en podem esperar. Cal pensar també en les deficiències físico-orgàniques que pot tenir, com són defectes visuals, auditius, motors o de lateralitat (els esquerrans). Pensem que una dificultat fisiològica o intel·lectual col·loca l'infant sota la mitjana del grup: no pot progressar en la proporció ni amb la intensitat normal dels altres nois de la classe. Si li donem una matèria massa difícil l'entendre o li exigim un treball més llarg del que les seves forces físiques permeten, no ho pot realitzar: a la dificultat inicial afegim la pena que causa el fracàs.

Una de les causes més freqüents que porten al fracàs és el desig, sobretot dels pares, que el noi superi les etapes d'escolaritat amb una mínima edat cronològica. Omple de satisfacció que als 4 anys llegeixi (?), que als 5 sigui promocionat al primer de Primària, que als 9 comenci el Batxillerat. Tot això són escalons en els quals anem precipitant el noi privant-lo de créixer al seu ritme, que és amb constància, però sense pressa. El noi fracassarà quan el posem en situació de vèncer dificultats superiors a les seves forces: de dificultats n'hi ha d'haver, perquè si no no hi hauria

ni progrés ni estimul, però han d'ésser donades de tal manera que no excedeixin les seves possibilitats.

Les frustracions continuades li fan perdre l'interès, i li produeixen sentiment d'inseguretat. La por que no sabrà allò que se li demana, i la desconfiança en si mateix, augmenten la dificultat. És molt convenient de treballar d'acord pares i mestres per tal d'exigir al nen el que correspon a la seva capacitat. Repetir curs no és vergonyós: el que sí que ho és, és acabar carreres amb confusions mentals. Vaig sentir, no fa gaire, com deien que dins de l'Eternitat de Déu el temps no compta, el temps és invenció del humans: el que compten són les obres, el treball, l'esforç. Per què no ens conformem amb això i deixem que el noi treballi al seu ritme?

Cal conèixer també els conflictes interns que el nen pot tenir, que actuen sobre la seva capacitat per a mantenir l'atenció. Hem de posar tota l'energia, atenció i paciència per a donar-li una solució. Aquests infants solen ésser qualificats de gauduls, indiferents o flemàtics: darrera de cada símptoma hi ha, però, una causa concreta. Fins que no es troba una solució és inútil d'esperar un rendiment adequat. En casos especials, recomanem l'atenció de psicòlegs i psiquiatres.

En una de les pre-reunions celebrades per un dels equips de pares, es va plantejar el problema de si les moltes comoditats, la vida confortable de l'home d'avui, el fet de trobar les coses massa fetes, porta l'individu a un deixar fer, a una passivitat. Creiem el contrari: la vida moderna, amb el seu benestar material obre pas a activitats superiors i a treball més eficient. El noi que es posa a estudiar en una habitació confortable, amb bona il·luminació, ben caldejada, amb lloc adequat per als seus estris de treball, té molts punts al seu favor, en contrast d'aquells temps que es passava fred, els llums eren escassos i el lloc d'estudi era generalment el menjador de la casa, on feia vida la família.

Precisament per aquestes facilitats que la vida moderna ens dona, hem de procurar de no caure en l'extrem de donar-ho a l'infant «tot fet». Per exemple: quan les mares acompanyen els fills de 4 i 5 anys a la meua escola, veig com elles els volen ajudar a posar-se el davantal: els nens s'hi rebel·len, perquè volen superar tots sols aquesta dificultat, encara que en el resultat hi hagi traus i botons que no estiguin sempre d'acord. Però cal veure la satisfacció del nen que em diu: «Me l'he posat sol». Inclús cal deixar-los córrer el risc que alguna cosa surti malament: s'han d'anar despenent de la tutela dels adults, encara que això, a les mares, ens sàpiga greu.

Es bo que els pares estiguin assabentats del Pla d'Estudis que el noi ha de seguir, del nivell a què ha d'arribar en cada assignatura, del nombre d'aquestes en cada curs. Que calculin les possibilitats que el noi té de portar al dia la tasca feta i les hores de treball que honradament necessita per a aconseguir-la. Si les classes complementàries en col·legis, acadèmies o amb professor particular són vertaderament complementàries i ajuden el noi a complir la feina, o potser són classes intensives, que sobrecarreguen el noi i l'obliguen a unes jornades esgotadores. No troben estrany, en aquest cas, que se n'alliberi amb indisciplina, distracció o rebel·lia, o caient en el camp de la indiferència.

Assabentem-nos de la continuïtat —o salt— que hi ha entre els diferents passos de l'ensenyament: sapiguem que la continuïtat de primària a 2on ensenyament té una arbitrarietat que sembla mentida que pugui subsistir alegrement durant tants anys. Assabentem-nos que les classes —i ara parlo concretament de pàrvuls i primària oficial— tenen unes matrícules exorbitants, i que en aquestes classes guanyar-se l'atenció dels alumnes és pel mestre una gesta de cada dia. Vegeu els locals, examineu el material escolar i pedagògic, pregunteu per les instal·lacions complementàries, sales de treball, biblioteques, camps d'esport.

Conegueu també el professorat, amb tots els seus valors, positius o negatius quant a formació i perfeccionament professional: les seves dimensions personals, no pels títols adquirits sinó per la capacitat demostrada en l'exercici de la seva tasca. Assabenteu-vos dels seus problemes econòmics.

I quan hàgim meditat sobre tot això, i hàgim vist que tot cau i repercuteix sobre el noi en la seva edat escolar, alliberem-lo de culpabilitat en aquest procés cap al fracàs, que, si no, li farem pagar totes les culpes de les quals és ben innocent.

Comprensió, acceptació, estimació. Comprendre les desviacions per corregir-les, acceptar el fill amb les seves poques o moltes possibilitats, estimar-lo per anar-lo conduint a la seva pròpia superació. Perquè és ben sabut que l'infant, ja quan neix, i abans i tot de la naixença, necessita sentir-se estimat, desitjat, acceptat: ha de viure en un clima de confiança que li permeti fer la seva creixença normal. Aquest sentiment de seguretat, de confiança, li donarà la tranquil·litat necessària per a emprendre el seu camí amb esperança.

Els remeis i solucions estan a les mans dels tècnics de l'educació, sobretot dels mestres, que haurien d'ésser les persones que poguessin veure la mena de retard del noi, i posar-hi els remeis

corresponents, ajudant-lo perquè amb optimisme i esperança pugui vèncer o compensar d'alguna manera els impediments que té per a aprendre.

Per a fer més eficient la lluita contra el fracàs escolar, cal la col·laboració de la família amb els mestres, psicòlegs i psiquiatres infantils, que cada un en la seva missió específica, i tots en conjunt, estudiïn cada cas en particular i prenguin les mesures adequades. I res de penjar-li un cartellet —en sentit simbòlic, és clar— amb el qual el noi queda classificat com a «llest, rebel, graciós, desobedient, etc.» Si ho fem, es veurà obligat a comportar-se de tal manera que no defraudi la catalogació que d'ell hem fet, i així el llest haurà d'estudiar fins a exhaurir-se, i el graciós es veurà obligat a fer el pallasso, i el rebel a fer rebequeries. Quan una mare, davant del nen em diu: «No el puc fer creure», ja tremola, perquè el noi farà tot el possible per confirmar l'opinió que es té d'ell. I no diguem quan un tímid s'atreveix a alguna cosa, i l'adult li diu: «Mira, mira, el mosqueta mort!» Segurament que mai més no intentarà de sortir per ell sol de la seva closca.

Si la responsabilitat de mestres, escoles, i tota la combina de plans d'estudi, horaris, programes, etc., és gran i es presta a llarga i discutible polèmica, què direm, del compromís enorme que tenim davant els nostres fills! No cal dir la importància extraordinària que en sentit negatiu pot arribar a tenir sobre el noi la ignorància dels pares en educació. Si bé Déu, amb la seva divina providència, posa en els cors dels pares una sèrie de normes perquè puguin realitzar la tasca d'educar els seus fills, és molt lloable i satisfactori el fet que aquí s'està produint d'aquests alumnes de l'Escola de Pares, que prenen un temps preciós al seu descans, o a la seva feina, o a les distraccions, per estudiar, aprofundir i millorar-se en la seva tasca educativa.

Jo els felicito de cor i els desitjo tots els encerts que per a mi mateixa demano en la doble vessant de mare i mestra, perquè algun dia, ni a vostès ni a mi no se'ns pugui demanar compte d'haver extraviat ni un sol dels petits que ens han estat confiat. Així sigui.

CÈLIA ARTIGA

## SECCIO DE LLETRES

### La balada de «WOZZECK»

El teatre modern alemany, i especialment els seus autors més significatius: Hauptmann, Wedekind, Toller, Brecht, Dürrenmatt, Frisch, Weiss..., troben en l'obra de Büchner un antecedent excepcional. Dir, però, antecedent, seria equivocat si s'entengués per tal un autor menor que va encetar idees que els altres han portat a una més gran profunditat o altura. S'ha d'entendre aquí que Büchner, malgrat haver escrit les seves obres en plena joventut —mori el 1837, als 24 anys—, ha creat un món dramàtic amplíssim en el qual els seguidors han pogut treballar profitosament com en una pedrera.

De les seves obres: l'escrit polític *Hessische Landbote* (1833), els drames *Dantons Tod* (1835), *Leonce und Lena* (1836) i *Wozzeck* (1837), i la novella *Lenz* (1835), la que més ha interessat als públics, als escriptors i als crítics

ha estat *Wozzeck*, recentment estrenada a Reus pel grup "La Tartana", sobre l'excel·lent traducció de Carme Serrallonga. Aquest drama presenta grans dificultats d'interpretació derivades del seu caràcter eminentment poètic. *Wozzeck* té, en la seva estructura, desenvolupament, llenguatge i ambientació, més aviat la forma i el contingut de la balada que no pas els del teatre a l'ús. Les seves escenes brevíssimes, tancades i significatives en si mateixes (que volen donar a entendre la fragmentació del món tradicional a què ha donat lloc la Revolució Francesa), són les estrofes d'aquesta balada o romanç. El desenvolupament deixa d'ésser lineal en el seu dramatisme per a avançar a salts de situació en situació, de tema en tema, seguint una intuïció poètico-intuitiva molt més que teatral. El llenguatge és popular, provincià, tal com